

Kreditaftalelovens definitioner

1 Indledende bemærkning

Kreditaftaleloven indeholder 17 definitioner. En del af dem hidrører fra forbrugerkreditregulativet og er nyskabelser i dansk formueret, mens andre blot er nye formuleringer af kendte begreber.¹ Det er på det nærmeste umuligt at færdes på kreditaftalerettens område med fornøden sikkerhed uden kendskab til lovens definitioner. Som følge heraf vil lovens definitioner ikke blot blive præsenteret i det følgende; der vil tilige blive knyttet en del kommentarer til dem.

2 Lovens definitioner

2.1 Begrebet forbruger

Ved en forbruger forstås i følge § 4, nr. 1, en person, der i forbindelse med transaktioner, som er omfattet af denne lov, hovedsagelig handler uden for sit erhverv.

En forbruger defineres ud fra den tilsigtede benyttelse af kreditten/det købte, der ikke må være bestemt til anvendelse i eller for en erhvervsvirksomhed. Forholdene på tidspunktet for aftalens indgåelse er afgørende, jf. FM 2014.169 V. En sådan person kan være forbruger i forskelligartede transaktioner, og detfalder uden for rammerne af denne fremstilling at give en tilnærmelsesvis udtømmende redegørelse

1. Se nærmere om forbrugerbegrebet hos *L. Lyng Andersen: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer*, p. 46 ff., *Tanja Jørgensen: Forbrugerkredit – retligt og retspolitisk*, p. 33 ff., 446 ff. og navnlig p. 449 ff., og *samme* i *Erhvervsretlig Tidsskrift*, 2010, p. 213 ff.

for forbrugerbegrebet i dansk ret inkl. forbrugerkøb, jf. KBL § 4 a. Derfor vil kun hovedregler blive omtalt i det følgende.²

2.1.1 Forbruger i en fritstående kreditaftale

Ved en fritstående kreditaftale forstås en aftale, hvor lånet eller kassekreditte er etableret uden nogen retlig binding til det, som kreditaftalen finansierer.

En person handler hovedsagelig uden for sit erhverv, når han optager lån og kreditter, som i det hele eller for den væsentligste dels vedkommende er bestemt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse. En låntager er forbruger, hvis formålet med lånet er at dække et privat forbrug eller behov. Det er uden betydning, om lånebeløbet anvendes til køb af fast ejendom, løsøre, rejser, til finansiering af studier eller tjenesteydelser, eller om det anvendes til betaling af forfalden gæld. Lån, som optages med henblik på at investere i selskaber, hvis formål er at investere i værdipapirer, kan være forbrugslån, jf. f.eks. *U 2000.577/2 H*, hvor lønmodtagere, der optog lån til stiftelse af investeringselskaber, fandtes at være forbrugere. Dog vil en låntager næppe kunne anses som forbruger, hvis låneoptagelsen foretages af en erhvervsdrivende med henblik på pleje af virksomhedskapitalen, eller hvis der er tale om låneoptagelse med henblik på *spekulation* i værdipapirer, jf. *U 1992.806 Ø*.³

Optager en tidligere erhvervsdrivende en kredit med henblik på at betale gæld, som hidrører fra den erhvervsvirksomhed, han tidligere drev, må han anses som forbruger. Driver han på aftaletidspunktet stadig erhvervsvirksomhed, men nu inden for et andet område, kan kreditten næppe anses som et forbrugslån, selv om han ved kreditaftalens

2. Læsere, der ønsker større kendskab til forbrugerbegrebet, henvises til den særlige juridiske litteratur derom, eksempelvis følgende: Betænkning om forbrugerkøb nr. 845/1978, p. 15 ff., *Anne-Dorte Bruun Nielsen*: Forbrugerret, p. 16 ff., *L. Lyng Andersen*: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer, p. 66 ff., *Hedegaard Kristensen, Bruun-Nielsen og Iversen*: Lærebog i dansk og international køberet, p. 208 ff., *Schaumburg-Müller og Werlauff*: Kreditretten, p. 97 f.; *Bryde Andersen*: Lærebog i Obligationsret I, p. 76 f.
3. Danske pengeinstitutter anvender ofte begreberne: en *privatkunde* og et *privat kundeforhold*. Begreberne, der ikke kendes i den egentlige retlige terminologi, anvendes normalt som alternativer til en erhvervskunde og et erhvervsengagement. Dog kendes begrebet private kundeforhold fra vedtægterne for Pengeinstitutankenævnet, hvis kompetence vedrører »private kundeforhold«. Privatkundebegrebet, som det anvendes af danske pengeinstitutter, er lidt mere omfattende end det almindelige forbrugerbegreb. Se nærmere herom hos bl.a. *L. Lindenchrone Petersen*: Fagskrift for Bankvæsen, 1988, p. 160 f., *L. Lyng Andersen og P. Møgelvang-Hansen*: Bankretlige emner, p. 303 ff., og *S. Kristoffersen*: Forbrugerretten, p. 32 ff.

indgåelse hovedsagelig handler uden for sit nuværende erhverv. Dette må være oplagt i tilfælde, hvor kreditten er etableret i form af en kassekredit, idet en sådan giver kredittageren mulighed for at benytte kreditfaciliteten til betaling af gæld til sin nuværende erhvervsvirksomheds kreditorer. Der kan derimod være begrundet tvivl i tilfælde, hvor der er tale om en kredit med fast lånebeløb – et egentligt lån – hvis lånebeløb (provenu) er sikret udbetalt til den tidligere erhvervsvirksomheds kreditorer allerede ved kreditaftalens indgåelse.

En person, f.eks. en lønmodtager, som optager lån eller etablerer kredit med henblik på at etablere selvstændig erhvervsvirksomhed, er i relation til låneoptagelsen ikke forbruger, uanset om han begynder virksomheden samtidigt med, at han er lønmodtager.

2.1.2 Forbruger i kreditkøb

Ved køb på kredit må der som ved kontantkøb sondres mellem forbrugerkøb og ikke-forbrugerkøb; sidstnævnte omfatter såvel handelskøb som civilkøb.⁴ Det vil senere blive omtalt, at der ofte tillige sondres mellem parternes indbyrdes retsstilling ifølge selve købet – som vil være reguleret ved købeloven, hvis det købte er en løsøregenstand, og ved andre regler, hvis det købte er en tjenesteydelse – og ifølge skyldforholdet, der bl.a. vil være reguleret ved kreditaftaleloven.

En person handler *hovedsagelig uden for sit erhverv*, når det købte hovedsagelig er bestemt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse for vedkommende. Det købte er til ikke-erhvervsmæssig anvendelse, hvis *formålet* med erhvervelsen er at dække et privat forbrug eller behov. Dette gælder ikke kun, hvor køberen er f.eks. lønmodtager, studerende eller pensionist, men også hvor køberen er erhvervsdrivende, når det købte hovedsagelig er bestemt til at skulle dække et privat forbrug eller et privat behov. En lønmodtagers køb af en genstand, der skal anvendes i forbindelse med hans arbejde, anses som et forbrugerkøb. Dette gælder, selv om lønmodtageren udøver nogen selvstændig erhvervsvirksomhed, jf. *U 1988.415 V*, hvor en repræsentant, der foruden at drive en modeforretning arbejdede for to firmaer inden for tøjbranchen, i forbindelse

4. Det antages, at hvor kreditaftalelovens regler er mere gunstige for den umyndige eller for den person, der er under samværgemål, end værgemålslovens regler, kan hhv. værgeren for den umyndige eller samværgeren for den, der er under samværgemål, påberåbe sig kreditaftalelovens regler. Se nærmere herom hos *S. Danielsen: Værgemålsloven med kommentarer*, p. 431, 599 og 628. Se endvidere *Jens Anker Andersen m.fl.: Kreditkøbsloven*, p. 64, *J. Nørgaard og B. Iversen: Umyndiges formue*, p. 179 ff., og *Torben Jensen: Afbetaling*, p. 31 ff., samt *U 1932.833 Ø*. Sidstanførte henvisninger vedrører den ophævede myndighedslov, der er afløst af værgemålsloven.

med køb af en bil blev anset som forbruger, jf. § 4, stk. 2, i den dagældende kreditkøbelov. Begrebet *ikke-erhvervsmæssig anvendelse* skal forstås som modsætning til selvstændig erhvervsvirksomhed. Det vil sige, at *uden for sit erhverv* betyder uden for *selvstændig* erhvervsvirksomhed.

Det forhold, at et køb er foretaget med henblik på opnåelse af fortjeneste ved videresalg, udelukker ikke, at køberen er forbruger, medmindre et allerede på købstidspunktet påtænkt videresalg med fortjeneste må anses at være erhvervsmæssigt. Således *U 1995.432 H*, hvor en række personer med mellemindkomster ved hjælp af lån, som de havde optaget i et pengeinstitut, købte ædelstene med henblik på videresalg med fortjeneste, når ædelstenene, som de forventede, var steget i pris. Højesteret fandt, at der forelå forbrugerkøb, da der ikke forelå oplysninger, som gav grundlag for at karakterisere *et videresalg* af de købte ædelstene *som erhvervsmæssigt*.⁵ Ved *U 1998.47 H* fandt Højesteret, modsat landsretten, jf. *U 1996.1541 Ø*, at en økonomas køb af 7 transportcontainere derimod ikke kunne anses som forbrugerkøb, navnlig fordi finansieringsformen havde erhvervsmæssig karakter. Ved *U 1991.733 V* blev en aftale om levering af et nøglefærdigt fritidshus og støbning af den sokkel, hvorpå huset skulle stå, anset som forbrugerkøb.⁶

Køb af aktier, investeringsbeviser og lignende negotiable dokumenter kan formentlig være forbrugerkøb.⁷ Problemet har ikke nævneværdig kreditaftaleretlig betydning, idet det ved bekendtgørelse nr. 497 af 13. juni 1994 er bestemt, at kreditkøb af følgende værdipapirer er undtaget fra lovens område: Aktier, obligationer (bortset fra præmieobligationer), sparekassers garantbeviser, beviser for ansvarlig indskudskapital i pengeinstitutter, beviser udstedt af investeringsforeninger under tilsyn eller lignende værdipapirer.⁸ Selv om domstolene i almindelighed

5. Dommen *U 1995.432 H* er kommenteret af *J. Nørgaard* i *U 1995 B.409* og 413 ff. Spørgsmålet om, hvorvidt en lønmodtagers løse købekøb altid er forbrugerkøb, er i øvrigt behandlet af *Jens Anker Andersen* i *Advokaten* 1992, p. 161 f.
6. Nærmere regler om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom er nu fastsat ved lovbekendtgørelse nr. 1123/2015 om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom. Se i øvrigt *U 2000.2559 Ø*.
7. Jf. *H. H. Beck Thomsen*: Det private pantebrev, p. 320 f. Den nordiske købelovs § 4 indeholder en kort definition af forbrugerkøb. Af bestemmelsen fremgår, at »Kjøp af fordringer og rettigheder regnes ikke for forbrugerkjøb«. Denne undtagelse af fordringer og rettigheder skyldes antagelig, at de *ikke er til anvendelse* for køberen.
8. Undtagelsesbekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i KAL § 53, stk. 1, der bemyndiger justitsministeren til at bestemme, at lovens regler eller nogle af disse ikke anvendes på kreditkøb, der er af en særegen beskaffenhed eller angår bestemte arter af løsøre, eller kun anvendes på sådanne køb med de afvigelser, som tilsiges af de pågældende købs særlige karakter.

ikke anvender betegnelsen forbruger om private personer, som har købt sådanne værdipapirer af en professionel værdipapirhandler, f.eks. en vekselerer eller et pengeinstitut, nyder køberen i alle tilfælde og under anvendelse af termer fra den forbrugerbeskyttende lovgivning en beskyttelse, der ikke på noget punkt er svagere end den, som en køber i et forbrugerkøb af en fysisk løsøregenstand nyder, jf. f.eks. *U 1990.664 Ø*, der vedrørte en handel med et privat pantebrev.

Såfremt en genstand er bestemt til såvel privat som erhvervsmæssig brug, er det afgørende for kvalifikationen, hvilken brug genstanden *overvejende* er bestemt til. I *U 2014.3305 Ø* var et I/S' køb af en bil hovedsagelig bestemt til erhvervsmæssig brug, og køber kunne derfor ikke gøre mangelsindsigelser gældende mod finansieren, jf. KAL § 32 og § 33. Landsretten lagde vægt på, at bilen var leveret til forretningsadressen fordi virksomheden havde brug for en bil i virksomheden, og at der ifølge indehaverens forklaring var påsat forkerte nummerplader, som betød en forøget vægtafgift.

Det er forholdene på købstidspunktet, der er afgørende for, om et givet køb er et forbrugerkøb eller ikke. *Efterfølgende ændringer* i disse forhold kan ikke omkvalificere købet. Se *FM 2014.169 VLK*, hvor skyldneren havde købt en bil ved en forbrugerkøbekontrakt og efterfølgende fik installeret skolepedaler i bilen med henblik på at anvende bilen til køreskolekørsel. Landsretten fandt, at sælger ikke havde godtgjort, at der på aftaletidspunktet ikke forelå et forbrugerkøb.

2.1.3 Juridisk person med forbrugerstatus

I dansk juridisk teori og retspraksis er visse juridiske personer hidtil blev anset som forbrugere.⁹ Dette er nu ændret, idet kun fysiske personer ifølge forbrugerkreditdirektivets art. 3, litra a, kan være forbrugere. Det udelukker dog ikke danske domstole fra fortsat at kunne give visse juridiske personer samme retsstilling, som en forbruger ville have i en tilsvarende situation.¹⁰

De juridiske personer, som i dansk ret anses for at have haft status som forbrugere er små juridiske personer med almindelige velgørende og almennyttige formål, og som ikke tillige driver erhvervsvirksomhed og ikke har økonomisk vinding som formål. Det kan eksempelvis være almindelige gymnastik- og idrætsforeninger, foredragsforeninger,

9. Se f.eks. *Torben Melchior* i *Juristen* 1979, p. 173 f., *Peter Møgelvang-Hansen* i *Hyldestskrift til Jørgen Nørgaard*, 2003, p. 546 ff.

10. Se nærmere herom *Tanja Jørgensen*: *Forbrugerkredit – retligt og retspolitisk*, p. 46 ff og 449 ff.

mindre grundejerforeninger, syklubber og lignende. Ved *U 1988.945 V* blev et antennelaug anset som forbruger i en aftale med et aktieselskab, der havde forpligtet sig til at servicere laugene,¹¹ og i *TBB 2018.191 Ø*, hvor en administrationsaftale mellem en ejerforening og en administrator kunne opsiges efter forbrugerftaleloven.

Derimod foreligger der ikke et forbrugerkøb, hvor en erhvervsdrivende juridisk person køber en udpræget forbrugergenstand med det formål at stille genstanden til rådighed for sine ansatte i fritiden. Ved *U 1996.186 Ø* blev et anpartsselskab ikke anset for forbruger i et kreditkøb af en motorbåd, som blev stillet til rådighed for en af selskabets direktører. Se endvidere *U 1999.1768 Ø*, hvor et optionskøb fandtes ikke at være en forbrugerftale, og *U 2014.3305 Ø*, hvor et I/S' køb af en bil til såvel privat som erhvervsmæssig brug, var et ikke-forbrugerkøb efter kreditaftaleloven.

2.1.4 Forbruger i kreditaftale, der både er kreditkøb og fritstående lån

En aftale, hvorved der ydes en forbruger kredit, kan indeholde såvel en fritstående kreditaftale i form af et lån, jf. KAL § 4, nr. 3, som et kreditkøb, jf. KAL § 4, nr. 15. En person kan derfor ifølge én og samme aftale være såvel forbruger i et fritstående låneforhold som forbruger i et kreditkøb. Nærmere om sådanne *kombinationsaftaler* ndf. i afsnit 2.3.

2.2 Begrebet kreditgiver

KAL definerer i § 4, nr. 2, en kreditgiver som en fysisk eller juridisk person, der yder eller giver tilsagn om at yde kredit som led i udøvelsen af sin erhvervsmæssige virksomhed. En kreditgiver kan formentlig også være en gruppe af sådanne personer, der yder kredit som led i udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed. Det afgørende for, om en person er kreditgiver eller ej, er ikke, om den pågældendes erhvervsmæssige virksomhed udelukkende eller hovedsagelig består i lån- og kreditgivning eller anden finansiel virksomhed, men om kreditgivningen er et led i den pågældendes erhvervsvirksomhed. Definitionen forudsætter ikke, at kreditgiveren tilsigter at opnå økonomisk vinding på selve kreditgivningen. Det er dog det almindeligste, men den økonomiske vinding, der knytter sig til begrebet erhvervsmæssig virksomhed, kan tilsigtes opnået ved fortjenesten på den salgsgenstand eller tjenesteydelse, som

11. Om ikke-fysiske personer som forbrugere, se *P. Bo Madsen m.fl.*: Dansk Forbrugernet, p. 55 ff, og *Hedegaard Kristensen m.fl.*: Lærebog i dansk og international køberet, p. 209 f..

kreditgiveren præsterer. Hvor offentligt drevet erhvervsvirksomhed kan sidestilles med privat drevet erhvervsvirksomhed, er det offentlige også kreditgiver ifølge kreditaftaleloven, uanset om virksomheden drives med henblik på at opnå økonomisk vinding.

Begrebet kreditgiver knytter sig til den konkrete erhvervsmæssige funktion, som den kreditydende person udøver. Det kan dog også være knyttet til det erhverv, som udøves af en person, som indgår eller formidler en kreditaftale for en ikke-erhvervsdrivende kreditgiver, jf. KAL § 1, stk. 2. I disse tilfælde er der ikke identitet mellem den mellemmand, som loven betegner som formidler, og den faktiske kreditgiver.¹²

En erhvervsdrivende anses som kreditgiver, når han har givet et forpligtende *tilsagn* om lån eller kredit. Det forudsættes derfor ikke, at kredittageren har *udnyttet* kreditten. Et pengeinstitut, der har indgået en kassekreditkontrakt, eller et stormagasin, der har indgået en kontoaftale med en forbruger, er således kreditgiver, selv om kreditten ikke er udnyttet. Det er uden betydning, om kreditten er usikret eller sikret, f.eks. ved pant eller kaution.

Kreditforeninger, pengeinstitutter, finansieringsselskaber, kontokort-selskaber og lignende erhvervsdrivende, der har kreditgivning som et væsentligt formål, er typiske kreditgivere. Det samme er andre finansielle institutioner som f.eks. forsikringsselskaber, pensionskasser samt fonde og foreninger, der yder lån og kreditter som led i deres erhvervsmæssige virksomhed. Faglige organisationer og foreninger, der yder lån til egne medlemmer, er ligeledes kreditgivere.

Personer, der driver handels-, håndværks- eller servicevirksomhed, er kreditgivere, hvis de indgår aftale om henstand med betalingen for den ydelse, de har præsteret eller ifølge aftale skal præstere. En automobilforhandler, som sælger en bil på en kreditkøbekontrakt til en forbruger, er kreditgiver i et forbrugerkreditkøb. Det er han derimod ikke, hvis han har solgt en genstand, der ikke vedrører hans erhverv, f.eks. et maleri. Men hvis han har solgt maleriet på kontrakt med ejendomsforbehold,

12. Ifølge bemærkningerne til den tidligere kreditaftalelovs § 1 er »kreditgiveren« overalt i loven forbrugeren eller kreditkøberens modpart. Det er fortsat gældende. Kreditgiver er det finansieringsinstitut, der har ydet en forbruger et lån eller en kredit. Det samme er sælgeren i et kreditkøb og den tredjemand, der efter forudgående aftale med sælgeren yder forbrugeren lån til købet, dvs. kreditgiveren i et oprindeligt trepartsforhold, jf. KAL § 4, nr. 15, litra b. Kreditgiver er ifølge bemærkningerne også den tredjemand, der ved overdragelse til eje eller pant har erhvervet den oprindelige kreditgivers rettigheder mod forbrugeren (køberen). Loven er dog ikke konsekvens i sin brug af ordet kreditgiver. Således betegnes kreditgiveren i et kreditkøb, jf. KAL § 4, nr. 15, litra b, i lovens § 33, stk. 3, som »anden kreditor.«

er handlen reguleret af kreditaftalelovens regler om køb med ejendomsforbehold, jf. KAL § 2, jf. § 50.

Det har som hovedregel ingen betydning for spørgsmålet om, hvorvidt en given person er kreditgiver eller ikke, om den ydede kredit er ydet som led i hans hovederhverv, som en biydelse eller et vilkår i en konkret aftale. I visse tilfælde må spørgsmålet om personens hovederhverv dog anses for at være afgørende. Hvor f.eks. et pengeinstitut eller anden finansiel institution yder en medarbejder et lån på f.eks. 50.000 kr., er instituttet utvivlsomt kreditgiver, uanset om lånet er ydet på favorable medarbejdervilkår eller som led i medarbejderens ansættelsesforhold. Tilsvarende må stormagasiner, supermarkeder, møbelhuse og lignende, der etablerer almindelige kontoaftaler med forbrugerne, formentlig anses som kreditgivere, når de indrømmer en medarbejder en kreditfacilitet, uanset om denne er udnyttet eller et led i ansættelsesforholdet. Derimod kan f.eks. en håndværksmester, som yder en medarbejder et tilsvarende lån på f.eks. 50.000 kr., ikke anses som kreditgiver i lovens forstand.¹³

2.3 Begrebet kreditaftale

Ved KAL § 4, nr. 3, er en kreditaftale defineret som en aftale, hvorved en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde en forbruger en kredit i form af henstand med betalingen, lån eller anden form for finansiel ordning, undtagen aftaler om løbende levering af tjenesteydelser eller varer af samme art, hvor forbrugeren betaler for ydelserne eller varerne i rater, så længe de leveres. Definitionen indeholder flere forhold: Henstand med betaling, lån, anden form for finansiel ydelse end lån og en undtagelsesbestemmelse. Sondringen mellem henstand og lån er ofte udvisket – også for så vidt angår parternes retstilling. Det kommer bl.a. til udtryk ved definitionen af kreditkøb i § 4, nr. 15, ifølge hvilken der foreligger et kreditkøb, når køberen efter aftale med sælgeren har fået henstand med betaling af købesummen, jf. § 4, nr. 15, litra a, og hvor købesummen helt eller delvis dækkes ved lån indrømmet køberen af en tredjemand på grundlag af en aftale herom mellem denne og sælgeren, jf. § 4, nr. 15, litra b.

2.3.1 Henstand med betaling

Der foreligger henstand, hvor kreditor og debitor aftaler, at debitor ikke skal betale (hele) vederlaget for en ydelse ved modtagelsen af denne,

13. Se nærmere om begrebet kreditgiver hos *L. Lyng Andersen: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer*, p. 66 ff., og *Tanja Jørgensen: Forbrugerkredit – retligt og retspolitisk*, p. 36 ff., 113, 403 ff., 419 ff. og 451 f.

men (den resterende del) på et eller flere senere stipulerede tidspunkter, f.eks. gennem månedlige ydelser. En sådan henstand betegnes som *egentlig henstand*. Alternativet til denne er *faktisk henstand*, der opstår ved, at kreditor undlader at kræve betaling af debitor, når forfaldstiden er kommet.¹⁴

2.3.1.1 Egentlig henstand

Ethvert køb af en ting eller en tjenesteydelse på kredit indeholder pr. definition en henstandsaftale. Er købet et forbrugerkøb, er kreditgivningen omfattet af kreditaftaleloven, medmindre kreditten er ydet rentefrit og uden andre omkostninger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1, eller medmindre kreditten skal betales inden 3 måneder og kun er forbundet med ubetydelige omkostninger, jf. § 3, stk. 1, nr. 2, idet § 8 c dog også finder anvendelse på gratis og kortfristede kreditter. Vedrører kreditkøbet en løsørengstand, og har sælgeren forbeholdt sig ejendomsretten til genstanden, er købet omfattet af loven, uanset om kreditperioden er mindre end 3 måneder, og uanset om købet er et forbrugerkøb eller et ikke-forbrugerkøb.¹⁵

I forbindelse med inkassation af fordringer indgås der ofte udenrettlige *frivillige forlig* mellem kreditor og debitor, hvorved debitor anerkender at skyldte kreditor et nærmere angivet beløb, som på aftaletidspunktet er forfalden til betaling. Hvis skyldneren ved forligsaftalen erklærer sig forpligtet til at forrente og afvikle den anerkendte gæld over en nærmere fastsat periode, er forliget en kreditaftale, som er omfattet af loven, hvis skyldneren er forbruger og kreditor erhvervsdrivende, jf. bl.a. *U 1993.876 V*, *U 1994.877 V*, *U 2001.226 V* og *U 2002.2707 V*.¹⁶ Et sådant forlig vil være omfattet af loven i medfør af § 3, stk. 1, nr. 7.

Hvis gælden ifølge forliget derimod træder i stedet for anden, herunder en misligholdt gæld, foreligger der novation, og forligsaftalen skal da anses som en helt ny kreditaftale, jf. KAL § 1, stk. 1 eller 2. Se som eksempler på novationsforlig *U 2001.462 V*, hvor forligsgælds brevet havde afløst en kreditaftale med et olieselskab, og *U 2002.2705 V*, hvor

14. Selv om det i forarbejderne til kreditaftaleloven hed, at »enhver form for faktisk henstand er omfattet af loven«, jf. bemærkninger til forslag til lov om kreditaftaler, FT 1989/90, tillæg A, s. 2046, sp. 2, har retspraksis anlagt til grund, at kun egentlig henstand, som beror på en udtrykkelig eller stiltiende aftale mellem kreditgiveren og forbrugeren, konstituerer en kreditaftale. Sondringen mellem egentlig og faktisk henstand er ikke blot aktuel i forbindelse med indgåelse af aftale om køb af en ydelse, men også i forbindelse med inkassation af den fordring, som henstanden vedrører.

15. Se også ovenfor kap. 1 afsnit 3.3.2.

16. Jf. *Jens Anker Andersen*: Tvangsfuldbyrdelse, p. 134, *L. Lynge Andersen & Werlauff*: Kreditretten, p. 96, og *H. H. Beck Thomsen* i *U 2002 B.14 ff.*

skylden ifølge et frivilligt forlig afløste parternes tidligere mellemværende ifølge en kassekredit.

Frivillige forlig er i almindelighed simple gældsbreve, selv om de ikke er påført påtegning herom. Det samme gælder dokumenter, der er betegnet *skylderklæringer* og *skylderkendelser*, når de er oprettet på tilsvarende vilkår. Hvis forliget er påført tvangsfuldbyrdsesklause, kan det danne grundlag for udlæg, jf. RPL § 478, stk. 1, nr. 5, når forligsaftalen er misligholdt, men selvsagt ikke før, idet forligsaftale indebærer, at den gæld, der var forfalden til betaling på aftaletidspunktet, ikke længere er det, når aftalen er indgået. Sådanne gældsbreve kan gøres til omsætningsgældsbreve, jf. GBL § 11, når de påføres påtegning herom.

Oprettelse af frivillige forlig, hvorved skyldneren får henstand med betalingen af en eller flere forfaldne ydelser, f.eks. ifølge en købekontrakt med ejendomsforbehold, medfører selvsagt, at disse herefter ikke er forfaldne til betaling. Et sådant forlig vil derfor *træde i stedet for* de forfaldne ydelser. Som følge heraf er et frivilligt forlig vedrørende forfaldne ydelser ifølge en sådan kontakt altid en ny kreditaftale, jf. lovens § stk. 1 eller 2.¹⁷ Se f.eks. den utrykte *VLK af 22. maj 2000* (V.L. B 2639-99), hvor renteaftalen i en låneaftale ansås bortfaldet ved oprettelse af et udenretligt frivilligt forlig om låneaftalens mellemværende. Det samme vil i almindelighed være gældende, hvor et frivilligt forlig træder i stedet for en misligholdt kassekredit, eller hvor forliget, evt. i form af en låneaftale, omfatter f.eks. et overtræk på en given kredit og et (måske ikke misligholdt) lån. Sådanne (forligs)aftaler indgår pengeinstitutter jævnlige med kunder, der har misligholdt et engagement med instituttet.

Oprettelse af et frivilligt forlig om betaling af et overtræk på en kassekredit kan være såvel en helt ny kreditaftale, jf. § 1, stk. 1, som en kreditaftale, der er omfattet af § 3, stk. 1, nr. 7. Den kan også være oprettet på sådanne vilkår, at den falder uden for lovens område i medfør af § 3, stk. 1, nr. 1, 2 eller 3.

Ved novation vil kreditors eventuelle sikkerhed for den ophørte fordring som hovedregel falde bort, hvis den bestod af kaution eller af pant stillet af tredjemands panteret, medmindre sikkerheden må anses stillet også for ny gæld. Da et ejendomsforbehold kun sikrer kreditgiverens krav på den oprindelige (rest)købesum, kan det ikke sikre fordringen ifølge et frivilligt forlig, der er trådt i stedet for én eller flere ikke rettidigt betalte kontraktudbetalinger.

17. Se nærmere om begrebet novation hos *H. Ussing: Obligationsretten, Almindelig Del*, p. 361 ff., *Torsten Iversen: Obligationsret*, 3. del, p. 222 f., samt *B. von Eyben m.fl.: Lærebog i Obligationsret II*, p. 164. Se også *Møgelvang-Hansen og Juul-Sandberg: Kreditorforfølgning*, p. 53 f.

Hvor en kreditaftale er udtryk for novation af et eller flere tidligere (misligholdte) skyldforhold, kan parterne uden at handle i strid med den præceptive regel i KAL § 7 og rentelovens § 7, jf. § 5, gyldigt aftale, at den anerkendte gæld – forligets hovedstol, der kan omfatte forfaldne renter og omkostninger – skal forrentes med en rente, der afviger fra renten på det/de tidligere skyldforhold, hvis dette (disse) var rentebærende og fastsætte en rente, der overstiger den almindelige morarentesats.

Der foreligger ikke en kreditaftale, hvor kreditor og dennes skyldner har oprettet udenretligt frivilligt forlig (skylderklæring eller skyldanerkendelse) på *domsvilkår*. Det vil sige på vilkår, hvor det skyldige beløb, der ved forliget anerkendes at være forfalden til betaling, skal forrentes med den almindelige procesrente eller med renten i det underliggende skyldforhold, normalt senest 14 dage efter forligets oprettelse. Den gæld, som debitor anerkender ved et sådant forlig, skal betales senest ved 14-dagesfristens udløb. Sådanne forlig oprettes ofte som alternativ til enten en *dom* over debitor eller et af fogedretten *påtegnet betalingspåkrav*, jf. RPL § 477 e, stk. 2. Der kan antagelig ikke kræves rente af de inkassoomkostninger, der er medtaget i disse forlig, jf. *U 1983.307 H* og *U 2002.942 Ø*, der fastslog, at sagsomkostninger fortsat ikke forrentes, jf. RTL § 3, stk. 1, men RTL § 8 a indeholder nu særlig hjemmel vedrørende forrentning af sagsomkostninger.¹⁸ Det må dog antages, at hvis omkostningerne ikke er betalt rettidigt, vil der også kunne kræves rente af disse omkostninger efter rentelovens regler om erhvervelse af ret til morarente.

Modsat frivillige forlig på domsvilkår og skylderklæringer, skal *udenretlige frivillige forlig på kreditvilkår* oprettes under iagttagelse af kreditaftalelovens regler om indgåelse af kreditaftaler, når skyldneren er forbruger. Det ses jævnligt, at frivillige forlig *fremstår* som forlig på domsvilkår, men er kreditaftaler. Det gælder f.eks., hvor kreditor eller dennes advokat i forbindelse med forligets oprettelse har givet skyldneren betalingshenstand i det følgebrev, som er sendt til skyldneren sammen med forligstilbuddet, eller hvis der i samme er meddelt, at hvis »vedlagte frivillige forlig« underskrives og returneres, vil kreditor ikke foretage sig yderligere inden for en nærmere angiven periode. Tilsvarende hvis det i forbindelse med forligets oprettelse aftales, at kreditor ikke vil søge sit forfaldne tilgodehavende tvangsfuldbyrdet, hvis skyldneren betaler et bestemt beløb, f.eks. 500 kr. pr. måned. Sådanne forligsaftaler er i almindelighed *omgåelsesretshandler* og må derfor anses som kreditaftaler, i hvilke kreditgiveren ikke har opfyldt sin oplysningspligt.

18. Jf. *L. Lindencrone Petersen*: Renteloven, p. 236 ff.

Kapitel 2 Kreditaftalelovens definitioner

Både frivillige forlig på kreditvilkår og frivillige forlig på domsvilkår er i almindelighed påført en *tvangsfuldbyrdsesklausul* (*eksigibilitetsklausul*). Et frivilligt forlig på kreditvilkår er et gældsbrief og kan danne grundlag for udlæg, jf. RPL § 478, stk. 1, nr. 5, når det er misligholdt. Et forlig på domsvilkår kan danne grundlag for udlæg, jf. RPL § 478, stk. 1, nr. 4, når tvangsfuldbyrdsesfristen, der ikke kan fastsættes til mindre end 4 søgnedage, er udløbet, jf. RPL § 484. Hvis der aftales en ændring i de vilkår, der er fastsat i et frivilligt forlig i form af en kreditaftale, må forligets eksigibilitetsklausul – formentlig ud fra et novationssynspunkt – udtrykkeligt vedstås eller gentages i ændringspåtegningen, hvilket blev fastslået ved *U 1973.1014 Ø*.

Et frivilligt forlig kan selvsagt kun danne grundlag for udlæg, hvis aftalen er gyldig. Har kreditor ikke inden acceptfristens udløb accepteret skyldnerens forligstilbud – der evt. måtte komme til udtryk på et dokument, som er tilsendt skyldneren med opfordring om at fremkomme med et tilbud – foreligger der ikke en aftale og derfor heller ikke et tvangsfuldbyrdsesgrundlag. Se f.eks. *U 1990.946 V* og den utrykte *ØLK af 25.2.1998* (19. afd. B 0552-98). I begge disse tilfælde kunne et foreliggende forligstilbud i form af et »frivilligt forlig«, som var underskrevet af skyldneren, men ikke accepteret af kreditor, ikke danne grundlag for udlæg, da skyldneren alene kunne anses forpligtet af forliget, i det omfang den af ham tilbudte afdragsordning kunne lægges til grund. Anderledes derimod *U 2000.1851 V*, hvor landsretten fandt, at skyldneren ved at underskrive en tilsendt opfordring til at fremkomme med et forligstilbud på kreditaftaleretlige vilkår, som kreditor ikke accepterede, ikke havde indgået en kreditaftale, men dog havde etableret et tvangsfuldbyrdsesgrundlag. Anderledes er også *U 2002.426 V*, hvor der også fandtes at være etableret et tvangsfuldbyrdsesgrundlag, ved at skyldneren havde underskrevet en tilsendt opfordring til at indgå frivilligt forlig på kreditaftaleretlige vilkår. I de to sidstnævnte tilfælde havde kreditor ikke tilsigtet at oprette forlig på domsvilkår med sin skyldner, men fik i begge tilfælde den retsstilling, han ville have haft ifølge forlig på domsvilkår. Rigtigheden af disse afgørelser – navnlig *U 2002.426 V* – er tvivlsom.¹⁹

Det falder uden for fogedrettens kompetence at træffe afgørelse om, hvorvidt der i et frivilligt forlig indgår beløb – f.eks. et omkostningsbeløb eller et rentebeløb, som måske tilmed kunne være forældet – som skyldner oprindeligt ikke var pligtig at betale alene af den grund, at skyldner undgik en retssag om fordringens størrelse. Fogedretten kan, hvis forbrugeren ikke møder ved advokat, vejlede denne om et sådant forhold og herunder eventuelt opfordre skyldneren til at gøre en indsigelse mod forligets gyldighed, jf. RPL §§ 500-501, men retten kan ikke afvise at beramme en sag, hvis den har mistanke herom, jf. *U 2002.2717 V* og *J. Jochimsens* artikel i *U 2001 B.125*.

En *mundtlig* henstandsaf-tale mellem en erhvervsdrivende kreditor og dennes skyldner (forbrugeren) er ikke omfattet af loven, jf. dog § 8 c fsva.

19. Jf. *H. H. Beck Thomsen*: »Om udenretlige frivillige forlig« i *U 2002 B.14 ff*.

§ 3, stk. 1, nr. 1 og 2, når kreditten er rentefri og uden andre omkostninger, jf. § 3, stk. 1, nr. 1, når skyldneren skal betale sin skyld inden tre måneder, og kreditten kun er forbundet med ubetydelige omkostninger, jf. § 3, stk. 1, nr. 2, eller når aftalen vedrører henstand uden omkostninger med betalingen af eksisterende gæld, jf. § 3, stk. 1, nr. 3. Falder en mundtlig henstandsftale ikke inden for en af disse kategorier af aftaler, vil aftalen være underlagt begrænsningerne som udspringer af § 7.

2.3.1.2 Faktisk henstand

Der foreligger ikke en kreditaftale, hvor en given kreditgiver blot undlader at kræve sin fordring betalt, når den kan kræves betalt. Dette gælder, uanset om fordringen er fastslået ved dom, anerkendt ved frivilligt forlig på domsvilkår eller beror på et almindeligt gælds brev eller en almindelig fakturafordring med angivelse af forfaldstidspunkt. Se f.eks. *U 2000.1851 V*, som vedrørte et frivilligt forlig uden aftalt afviklingsordning, og *U 2001.226 V*, som vedrørte faktisk henstand med betaling af købesummen for to kommanditanparter.²⁰ Forholdet mellem en erhvervsdrivende kreditor og dennes skyldner (forbruger) kan imidlertid antage en sådan karakter, at der må anses at foreligge en stiltiende henstandsftale, der er omfattet af loven. Hvor dette er tilfældet, vil kreditgiveren ikke have opfyldt sin oplysningspligt og må derfor tåle de civilretlige sanktioner heraf, jf. KAL §§ 23-24. Hvor en skyldner (forbruger) har anmodet om henstand, vil der ligeledes kunne forekomme tilfælde, hvor kreditors *passivitet* eller forhold i øvrigt må anses som *stiltiende accept* og således konstituere en kreditaftale.²¹

2.3.1.3 Lån – kreditaftaler med faste lånebeløb

En kreditaftale med fast lånebeløb er først og fremmest et almindeligt pengelån, der ydes af et realkreditinstitut, pengeinstitut, finansieringsselskab eller lignende. Lånebeløbets anvendelse er uden betydning, ligesom det er uden betydning, om lånet ikke er sikret eller er sikret ved pant eller ejendomsforbehold eller sikret af tredjemand ved f.eks. kaution. Således er gælden ifølge en købekontrakt, et almindeligt simpelt gælds brev og et pantebrev i fast ejendom eller løsøre udtryk for en kreditaftale med fast lånebeløb. Ejerpantebreve og skadesløsbreve med pant i fast ejendom og løsøre er ikke kreditaftaler, da de ikke indeholder

20. Se endvidere de utrykte afgørelser ØLK af 9. oktober 2000 (8. afd. kære B 2060-00) og ØLD af 18. oktober 2000 (8. afd. kære B 2669-00).

21. Se nærmere om kontraktsindgåelse ved passivitet og stiltiende aftaler hos *L. Lynge Andersen* m.fl.: *Aftaler og mellemmand*, p. 93 ff. og 101 f.

en skylderklæring. De er derimod sikkerhedsdokumenter, som oprettes med det formål af sikre gæld – ofte ifølge en kreditaftale, der er omfattet af kreditaftaleloven.

Frivillige forlig og lignende skylderklæringer med en aftalt kreditperiode er kreditaftaler med fast lånebeløb – også når de oprettes i forbindelse med f.eks. en advokats inkassation af en forfalden fordring, jf. *U 1993.877 V*. I så fald er advokaten pligtig at sikre de prækontraktuelle forhold iagttaget, ligesom han er pligtig at sikre den kontraktuelle oplysningspligt iagttaget.²² Liger kreditgiveren tab som følge af, at disse forhold ikke er iagttaget, vil han i almindelighed kunne kræve dette tab erstattet af advokaten.

Studielån er kreditaftaler, men særegne derved, at det på aftaletidspunktet ikke er muligt at fastlægge begyndelsestidspunktet og vilkår for tilbagebetaling. Det medfører, at kreditgiveren ved studielånets etablering ikke kan opfylde den fulde oplysningspligt, som denne er foreskrevet i loven. Denne pligt skal derfor først opfyldes i forbindelse med indgåelse af aftale om lånets afvikling.

2.3.1.4 Aftaler om finansielle ydelser, der ikke er kreditaftaler

Kautions-, garanti- og støtteerklæringer samt andre lignende erklæringer er finansielle ydelser, men ikke kreditaftaler, da den erklærende ved sin erklæring ikke indrømmes henstand eller lån.

Der foreligger ifølge KAL § 4, nr. 3, heller ikke en kreditaftale, når forbrugeren ifølge en aftale om præstation af løbende ydelser, har ret til at betale helt eller delvist bagud. Det kan f.eks. vedrøre levering af vand, gas, olie, el eller tjenesteydelser mod løbende acontobetaling. Viser det sig, at acontobetalingen ikke dækker de modtagne ydelser, kan en forhøjelse af denne betaling i fremtiden bl.a. med henblik på at indfri en aktuel restance i almindelighed ikke konstituere en kreditaftale. Hvis der derimod oprettes frivilligt forlig eller andet lignende gældsbevilling vedrørende en sådan restance, vil forliget konstituere en kreditaftale, der kan være såvel en helt ny kreditaftale, jf. § 1, stk. 1 eller 2, eller en kreditaftale, jf. § 3, stk. 1, nr. 7. Aftalen kan oprettes på sådanne vilkår, at den omfattes af en af lovens undtagelsesregler i § 3, nr. 1-3.

22. Om retspraksis, se *U 1990.946 V*, *U 1993.876 V* og *U 1993.877 V*. Afgørelsen *U 1993.877 V* vedrørte et frivilligt forlig, hvis lånebeløb omfattede advokatens inkassosalær for to fordringer, han var anmodet om at inkassere. Her fandt landsretten – modsat fogedretten og utvivlsomt med rette – at advokatens inkassosalær ikke var kreditomkostning, men en del af forligets lånebeløb, da salæret forfaldt til betaling uafhængigt af en eventuel kreditgivning, in casu den kreditgivning der kom til udtryk i det frivillige forlig.

Køb med ejendomsforbehold

1 Indledende bemærkninger

Køb med ejendomsforbehold er ifølge KAL § 4, nr. 16, 1. pkt., et køb, hvor det mellem køberen og sælgeren er aftalt, at sælgeren kan tage det solgte tilbage, når køberen ikke opfylder sine forpligtelser ifølge købet; det vil navnlig, men dog ikke kun, sige sin betalingspligt.

Et ejendomsforbehold er et handelsvilkår, ifølge hvilket sælgeren i formueretlig henseende bevarer ejendomsretten til det solgte som en sikkerhedsret for købesummen inkl. kreditomkostninger m.v. Anden interesse i det solgte har sælgeren ikke. Som følge heraf fremstår køberen i andre henseender som ejer af det købte. Det kan f.eks. være i forhold til Motorregistret og et forsikringsselskab, hvis det købte er en bil. Forbeholdet er også et udtryk for, at køberen først opnår den egentlige ejendomsret til det købte, når den fulde købesum er betalt.

Et ejendomsforbehold adskiller sig fra en almindelig sikkerhedsret ved, at sikkerheden ikke stilles af køberen alias skyldneren, som tilfældet er, hvor denne f.eks. råder over et formueaktiv, som han ejer, ved at give sælgeren alias kreditgiveren panteret i aktivet. I forbrugerkøb kan en køber ikke i forbindelse med aftalens indgåelse eller levering af det solgte give sin sælger panteret i dette, jf. KAL § 21, stk. 1.

Et ejendomsforbehold, jf. KAL § 4, nr. 16, er en variant af det såkaldte kontantforbehold, der er reguleret ved KBL § 28, stk. 2. Et sådant forbehold beror i almindelighed ikke på et særskilt aftalt handelsvilkår, men på den køberetlige grundregel om samtidighed: *ydelse mod ydelse*. Denne regel giver sælgeren ret til at hæve købet, når køberen ikke betaler kontant, når dette er forudsat, eller når køberen afviser det købte. Kontantforbeholdets retsvirkninger fortabes, hvis sælgeren ikke uopholdeligt gør forbeholdet gældende, jf. f.eks. *U 1975.676 Ø*, hvor sælgeren dog ikke fandtes at have fortabt retten til at hæve salget af to

bådmotorer, jf. KBL § 28, stk. 2. Se også *U 1967.560 V*, *U 1989.895 V*, *U 1993.923 H* og *U 2005.3039 Ø*.¹

Det grundliggende retsforhold ved et ejendomsforbehold er, at køberen først opnår ubetinget ejendomsret til det købte, før købesummen er betalt. Det kan derfor med en vis føje hævdes, at køberetlige princip om ydelse mod ydelse er opretholdt i køb med ejendomsforbehold.

Køberens ratevis betaling af købesummen medfører ikke, at der opstår et sameje mellem ham og sælgeren om det købte. Køberen bliver derfor ikke indehaver af en ideel andel af den købte genstand, som han retmæssigt kan overdrage til tredjemand, eller i hvilken hans kreditorer kan søge sig fyldestgjort, så længe ejendomsforbeholdet består. Da en køber i køb med ejendomsforbehold i almindelighed opfylder sine forpligtelser og derved bliver endelig ejer af det købte, kan han i visse henseender disponere over dette som ejer med respekt af kreditgiverens ejendomsforbehold.² Eksempelvis kan køberen give tredjemand panteret i den betingede ejendomsret til det købte, som han erhvervede ved kreditkøbet. Tilsvarende kan køberens kreditorer kan fortage udlæg i køberens betingede ejendomsret. Hverken en sådan pant- eller udlægshaver kan tvangsrealiseret deres (rets)pant, så længe ejendomsforbeholdet består. Af det anførte følger, at et gyldigt og for så vist angår køretøjer behørigt tinglyst ejendomsforbehold ikke er omfattet af køberens eventuelle virksomhedspanthaver panteret.³ Et ejendomsforbehold i en løsøregenstand er sammenligneligt med et betinget skøde i en fast ejendom, idet sælgeren ikke opgiver sin ejendomsret til det solgte, før købesummen er berigtiget.⁴

Som følge af at et ejendomsforbehold er en betinget ejendomsret, er dets indehaver separatist i køberens konkursbo, jf. KL § 82. Af samme grund kan der ikke ske omstødelse af den sikkerhedsret, som et ejendomsforbehold er. I overensstemmelse hermed kan ejendomsforbeholdets indehaver kræve sig sat i besiddelse af det solgte, når køberen har misligholdt sit kreditkøb. Tilbageleverer købere ikke det købte frivilligt,

1. Jf. *Knud Illum*: Ejendomsforbehold, 1946; samme: *Dansk Tingsret*, 2.udg., 1966, *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.*: Lærebog i dansk og international køberet, p. 171 ff, *Anders Ørgaard*: Sikkerhed i løsøre, p. 131 ff. og *Hans Henrik Edlund m.fl.*: Købsretten, p. 60 og 87.
2. Jf. nærmere *Torben Jensen*: Afbetaling, p. 75 ff., *Jens Anker Andersen* m.fl.: Kreditkøbsloven, p. 70 ff., *L. Lyng Andersen*: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer, p. 111 ff., *P. Mortensen*: Indledning til tingsretten, p. 260 og 266.
3. Jf. *Lars Henrik Gam Madsen*: Virksomhedspant, Fordringspant og Pantsætningsforbud, p. 329 f.
4. Således også *Claus Rohde*: Digital tinglysning, p. 122.

kan kreditgiveren gennemtvinge en tilbagelevering i medfør af retsplejeloovens regler om besiddelseskrav jf. RPL § 528 ved en umiddelbar fogedforretning jf. RPL kap. 55.

Det er jævnligt gjort gældende, et ejendomsforbehold er en panteret – benævnt som en salgspanteret. Ordet anvendes i norsk ret, men har af gode grunde aldrig vundet indpas i dansk ret.⁵

Som en forbeholdt ejendomsret er et ejendomsforbehold en sikkerhedsret, men ikke en panteret. En panteret stiftes ved, at det formueaktiv, der pantsættes, er ejet af pantsætteren. Der kan derfor også stiftes en panteret i en forbeholdt ejendomsret. En indehaver af en kontrakt med ejendomsforbehold kan overdrage denne som sikkerhed til en fordringshaver med den retsvirkning, at denne fordringshaver alias panthaver kan oppebære kontraktydelse, når pantsætteren misligholder den eller de forpligtelser, som pantet sikrer, og tillige tage det solgte tilbage fra køberen, hvis denne samtidigt misligholder sine forpligtelser ifølge købekontrakten.

Som begrundelse for, at et ejendomsforbehold er en panteret, er det også gjort gældende, at det *forældes* samtidigt med kravet på købesummen, og at det *prækluderes* samtidigt med fordringen mod køberen.⁶ Disse synspunkter kan ikke tiltrædes. Et ejendomsforbehold forældes ikke. Det bortfalder, når hele købesummen er betalt, forældet eller prækluderes, og undtagelsesvis ved passivitet, ligesom det i visse tilfælde kan ekstingveres – med som allerede anført ikke omstødes.

Hvor en køber i et køb med ejendomsforbehold i strid med de fastsatte kontraktvilkår overdrager det købte til tredjemand, foreligger der vanhjemmel. I sådanne tilfælde vil sælgeren i almindelighed kunne vindicere det solgte fra selv den godtroende tredjemand.⁷

Køb med ejendomsforbehold, jf. KAL § 4, nr. 16, omfatter kun køb af løsøre. Løsørebegrebet i køb med ejendomsforbehold er i det væsentlige det samme som løsørebegrebet i dansk ret i øvrigt.⁸ Sælgeren af

5. Kreditretten, 6.udg. p.122 f., skrev *L. Lynge Andersen og E. Werlauff*, at »Uanset at der i aftalen ... er anvendt sproglige formuleringer som »ejendomsretten forbliver hos sælger,« så er realiteten, at der er tale om en art *salgspant* (således norsk terminologi).«
6. Jf. *Vagn Carstensen: Ting & sager 2*, p. 40 f., og *P. Mortensen: Indledning til Tingsretten*, p. 61ff. og 266. Se også *Torben Jensen: Afbetaling*, p. 75 ff.
7. Se nærmere om vanhjemmel ved køb med ejendomsforbehold hos *Torben Jensen: Afbetaling*, p. 306 ff.
8. Se nærmere om løsørebegrebet hos *Torben Jensen: Afbetaling*, § 1, stk. 1, anm. III, og *Jens Anker Andersen m.fl.: Kreditkøbsloven*, p. 59 ff. Det har været overvejet at begrænse afbetalingsreglernes løsørebegreb, således at man f.eks. udelod beklædningsgenstande, hvori et ejendomsforbehold har ringe værdi og betydning, eller luksusgenstande, hvor beskyttelseshensynet synes mindre, men sådanne særregler er ikke indført i dansk ret. Se *Torben Jensen: Afbetaling*, p. 51.

f.eks. aktier og obligationer kan derfor ikke forbeholde sig ejendomsretten til det solgte, hvorimod der principielt intet er i vejen for, at sælgeren af et pantebrev i fast ejendom kan forbeholde sig ejendomsretten til dette. En forbeholdt ejendomsret kræver som hovedregel ikke iagttagelse af en sikringsakt for at opnå omsætnings- og kreditorbeskyttelse. En undtagelse herfra er dog ejendomsforbehold i biler og andre køretøjer, jf. TL § 42 c, hvor sikringsakter er tinglysning i Bilbogen, jf. TL § 42 d. Nærmere herom ndf. i afsnit 3.

Hvor indehaveren af et ejendomsforbehold tager det solgte tilbage fra køberen, skal han, hvis hans tilgodehavende er mindre end det solgtes værdi på tilbagetagelsestidspunktet, betale køberen det overskydende beløb, jf. KAL § 40, medmindre tredjemand har bedre ret til beløbet end køberen. Det kunne være en pant- eller udlægshaver, der har sikkerhed i det overskydende beløb; det vil sige i køberens friværdi i det købte.

Formålet med retsinstituttet, kreditkøb med ejendomsforbehold, er ikke blot at give kreditgivere mulighed for at opnå sikkerhed for købesummens betaling, men også at beskytte køberen, navnlig køberen i forbrugerkøb, når denne ikke er i stand til at betale købesummen. Kreditaftaleloven søger at afbalancere hensynet til sælgerens interesse i at kunne sikre sig over for såvel køberens dispositioner over det solgte med hensynet til sammes interesse i fortsat at kunne benytte det købte trods en forbigående misligholdelse af sin betalingspligt, jf. KAL § 29, og, for så vidt angår køberen i forbrugerkøb, med dennes interesse i at kunne komme ud af købet uden at efterlade sig gæld til kreditgiveren, jf. navnlig KAL § 41.

Ved KAL § 30, stk. 2, jf. stk. 1, er det tilsigtet at give forbrugeren i et køb med ugyldigt ejendomsforbehold samme beskyttelse som en forbruger i et køb med gyldigt ejendomsforbehold, og ved *U 1998.67 H* et det fastslået, at den kreditgiver, der har søgt at sikre købesummen ved en panteret i strid med KAL § 21, stk. 1, har samme retsstilling over for forbrugeren som den kreditgiver, der har et ugyldigt ejendomsforbehold.

Ganske som en indehaver af en panteret kan en indehaver af et ejendomsforbehold til enhver tid give afkald på sine rettigheder ifølge sit ejendomsforbehold. Ved et sådant afkald kan en indehaver af et ejendomsforbehold imidlertid ikke fratage forbrugeren den beskyttelse, som den pågældende opnåede, da han som forbruger indgik aftale med sælgeren om køb med ejendomsforbehold. Tilsvarende kan en kreditgiver med en ugyldig panteret, jf. KAL § 21, stk. 1, ikke fratage forbrugeren den beskyttelse, som han ifølge kreditaftaleloven har, jf. *U 1998.67 H*, ved at kvittere panteretten og lade den aflyse af personbogen, f.eks.

kort før han indleder retsskridt mod forbrugeren i anledning af dennes misligholdelse.

Ifølge den præceptive bestemmelse i KAL § 7, stk. 1, kan loven og forskrifter, der er fastsat i medfør af denne ikke fraviges ved aftale til skade for forbrugeren. Det gælder, jf. lovens § 7, stk. 2, i ethvert køb med ejendomsforbehold. Bestemmelsen synes at udelukke, at en køber i køb med ejendomsforbehold ved aftale med indehaveren af ejendomsforbeholdet gyldigt kan give afkald på den beskyttelse, han nyder ifølge loven. Dette er tvivlsomt, om det er rigtigt. Det antoges tidligere, da det i § 7, stk. 1, hed, at loven og forskrifter, der er fastsat i medfør af denne, ikke ved *forudgående* aftale kan fraviges til skade for forbrugeren, at denne ved aftale med indehaveren af ejendomsforbeholdet kunne give afkald på den beskyttelse, han nød ifølge loven, medmindre en sådan aftale kunne tilsidesættes i medfør af AFTL § 36, jf. § 38 c. Sådanne tilfælde kunne opstå, hvor forbrugeren ønskede ydelserne nedsat og dermed kredittiden forlænget til skade for kreditgiver, såfremt denne som følge af forbrugeren misligholdelse måtte tage det solgte tilbage senere end forudsat ved aftalens indgåelse og derved blive påført et (større) tab, jf. KAL § 41. Det er uvist, om denne retsstilling er ændret.

Ifølge KAL § 4, nr. 16, 2. pkt., anses leje eller leasing af løsøre for at være køb med ejendomsforbehold, såfremt det må antages at have været meningen, at lejeren skulle blive ejer af genstanden. Bestemmelsen omfatter ikke blot forbrugsleje og -leasing, men også erhvervsleje og -leasing af løsørengstande.⁹ Det må anses åbenbart, at hvis lejeren er pligtig at købe det lejede, er vedkommende ikke lejer men køber. Sådanne aftaler, der i visse tilfælde betegnes som *lejekøb*, er retligt set camouflerede leje- eller leasingaftaler. De anførte bestemmelser omfatter og opfanger de (omgåelses)tilfælde, hvor kreditgiveren har søgt at opnå beskyttelse af sine interesser som sælger ved anvendelse af reglerne om leje.¹⁰

9. En tilsvarende sproglig skærpet bestemmelse findes i Lov om forbrugerlånsvirksomhed 1, stk. 3, nr. 2. Heraf fremgår, at forbrugerlånsvirksomheder, der udbyder leje- og leasingaftale, ifølge hvilke der hverken ved selve aftalen eller ved en separat aftale ikke er fastsat pligt til at købe aftalegenstanden, ikke er omfattet af loven.
10. Ejendomsforbeholdet i et forbrugerkøb, jf. KAL § 4, nr. 16, 2. pkt., er i realiteten altid ugyldigt, idet udbetalingskravet på 20% af kontantprisen, jf. KAL § 34, stk. 1, nr. 4, ikke er opfyldt, hvorimod det sædvanligvis er gyldigt i ikke-forbrugerkøb, hvor der ikke er krav om udbetaling som betingelse for gyldigheden af ejendomsforbehold. Se nærmere om leje- og leasingkontrakter versus købekontrakter med ejendomsforbehold ndf. i afsnit 4. I kredittøbsudvalgets tillægsbetænkning om langtidssudlejning af løsøre (nr. 876/1979) blev det konkluderet, at der ikke var behov for en særlig regulering. Se om den teoretiske debat hos *Lennart Lynge Andersen: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer*, p. 113 f.

Et ejendomsforbehold forudsætter begrebsmæssigt, at sælgeren er ejer af det solgte, når han sælger det på kontrakt med ejendomsforbehold. Det gælder ikke ubetinget. Hvor en sælger har det solgte i *konsignation* – det vil sige, hvor han er konsignatar i en konsignationsaftale – er konsignanten og ikke konsignataren alias forhandleren ejer af det solgte. I sådanne tilfælde erhverver forhandleren den betingede ejendomsret til det solgte, når han sælger konsignationsgenstanden til køberen. Samtidigt hermed bortfalder konsignantens ejendomsret, selv om denne ikke har modtaget betaling for konsignationsgenstanden.

Reglerne i KAL, kap. 10, regulerer kun forbrugerkøb med ejendomsforbehold, men ifølge KAL § 50 finder en række af bestemmelserne i kapitlet tilsvarende anvendelse på ikke-forbrugerkøb med ejendomsforbehold. Det antages, at reglerne i kap. 10 også regulerer parternes retsstilling, hvor et køb med ejendomsforbehold måtte være ugyldigt i medfør af andre regler end kreditaftalelovens, f.eks. hvor købet er indgået med en umyndig, eller hvis sælgeren har udøvet svig eller ulovlig tvang, jf. aftalelovens regler om ugyldige løfter. Det antages, at køberen i sådanne tilfælde kan vælge mellem at kræve opgørelse efter kreditaftalelovens regler eller at påberåbe sig aftalens ugyldighed, ligesom køberen kan vælge at fastholde aftalen, medmindre medkontrahenten træder tilbage fra denne, jf. VML § 44.

Reglerne i KAL, kap. 10, regulerer ikke kreditkøb, hvor sælgeren ikke har og ej heller har tilsigtet at forbeholde sig ejendomsretten til det solgte. Dette udelukker dog ikke fagedretten fra at henvise kreditgiveren til så vidt muligt at søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse af det solgte, når køberen har misligholdt købekontrakten, jf. KAL § 30, stk. 1. Nærmere herom ndf. i kap. 17.

2 Etablering af gyldigt ejendomsforbehold

Kreditaftaleloven angiver i § 34, stk. 1, nr. 1-4, en række betingelser, der skal være opfyldt, for at et ejendomsforbehold er gyldigt, uanset om der er tale om forbrugerkøb eller ikke-forbrugerkøb. Dog gælder bestemmelsen i § 34, stk. 1, nr. 4, om en minimumudbetaling på 20% af kontantprisen ikke i ikke-forbrugerkøb, jf. KAL § 50, stk. 2.

Bestemmelserne i KAL § 34, stk. 1, er præceptive, men ikke udtømmende. Det er en grundlæggende betingelse for etablering af et ejendomsforbehold, at det aftaleretligt er vedtaget af parterne som et gyldigt kontraktvilkår. Det er ligeledes en betingelse, at den genstand, hvortil sælgeren har forbeholdt sig ejendomsretten, er specificeret således, at

den til enhver tid lader sig identificere af ejendomsforbeholdets indehaver, uanset om denne ønsker at tage den tilbage som følge af køberens misligholdelse eller ønsker at håndhæve ejendomsforbeholdet, hvis dette måtte blive anfægtet af andre, f.eks. en person, der har foretaget udlæg eller har erhvervet en panteret i det købte.¹¹

2.1 Almindelige aftaleretlige betingelser for ejendomsforbehold

En forudsætning for, at sælgeren har ejendomsforbehold i det solgte, er, at parterne har indgået en gyldig og bindende aftale derom. De jure kræves det ikke, at ejendomsforbehold skal aftales skriftligt for at være gyldigt kontraktvilkår. Det gælder, selv om det af KAL § 7, stk. 2, og KAL § 8 fremgår, at aftaler om forbrugerkøb og ikke-forbrugerkøb med ejendomsforbehold skal udfærdiges skriftligt, og at køberen skal have genpart af aftalen. Kravet om skriftlighed og kravet i KAL § 36 om, at kreditgiveren kun kan tage det solgte tilbage, når ejendomsforbeholdet er indeholdt i en skriftlig kontrakt, betyder, at forbeholdet de facto må aftales skriftligt.

Et ejendomsforbehold er som kontraktvilkår kun vedtaget, når parterne har indgået en klar og udtrykelig aftale derom. Det kan ikke vedtages i medfør af sædvane, kutyme eller handelsbrug. Det kan heller ikke anses vedtaget ved en kontraktbestemmelse om, at det givne salg er sket på sælgerens almindelige forretnings- eller leveringsbetingelser, der måtte indeholde en passus om, at sælgeren bevarer ejendomsretten til det solgte, indtil købesummen er betalt, og heller ikke ved at påstemple en fremsendt faktura en tekst derom. I visse tilfælde kan et ejendomsforbehold dog fremgå af en ordrebekræftelse. Det gælder, når aftalen derom må anses indgået mundtligt, gyldigt og rettidigt, før den blev påført ordrebekræftelsen. Under helt særlige omstændigheder kan et ejendomsforbehold dog anses vedtaget, hvor parterne er kendt med deres indbyrdes handelsvilkår. Sammenfattende må spørgsmålet om, hvorvidt et ejendomsforbehold er vedtaget som kontraktvilkår eller ikke, afgøres efter de almindelige aftaleretlige regler om aftalers gyldighed og den retspraksis, der knytter sig dertil. Det betyder, at

11. Se om betingelser for gyldigt ejendomsforbehold *Knus Illum*: Ejendomsforbehold, 1946, p. 22 ff., *samme*: Dansk Tingsret, 2. udg., p. 144 ff., 1966, *Torben Jensen*: Afbetaling, p. 425 ff., *Jens Anker Andersen m.fl.*: Kreditkøbsloven, p. 180 ff., *Vagn Carstensen*: Ting og Sager, p. 226 ff., og 267 ff., *Lennart Lynge Andersen*: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer, p. 284 ff., *Peer Schaumburg-Müller & Erik Werlauff*: Kreditretten, p. 177 ff., *P. Mortensen*: Indledning til Tingsretten, p. 268 ff., *Elmer og Skovby*: Ejendomsretten, 4. udg., p. 122 ff., og *A. Ørgaard*: Sikkerhed i løsøre, p. 140 ff.

tvivlsspørgsmål om kontraktvilkårets bindende virkning, må bedømmes forskelligt, alt efter om det konkrete tilfælde vedrører et forbrugerkøb eller et ikke-forbrugerkøb.¹²

Beviskravene til den sælger, der påstår at have et mundtligt ejendomsforbehold, er store, da det som udgangspunkt har formodningen imod sig, at et ejendomsforbehold alene beror på en mundtlig aftale. Det forhold, at kreditgiveren kan løfte denne bevisbyrde, giver ham ikke i sig selv ret til at tage det solgte tilbage i tilfælde af køberens misligholdelse af kontrakten, men det sikrer, at han sin fortrinsret over for køberens aftaleerhververe og retsforfølgende kreditorer, f.eks. i tilfælde af køberens konkurs.

Kravet om handelsvilkårets klarhed stilles navnlig af hensyn til køberen, da denne ikke efterfølgende bør kunne overraskes af tvetydige formuleringer om sælgerens ejendomsforbehold. Dog kræves det ikke, at den konkrete køber, men derimod at den almindelige køber har forstået forbeholdets betydning. Se fra retspraksis følgende afgørelser:

Ved *U 1983.311 H* fandtes et ejendomsforbehold, der var taget i en ordrebekræftelse vedrørende salg af en maskine, at være gyldigt, hvorimod det, under henvisning til at købesummen ikke forfaldt ved videresalg, men efter en fastsat kredittid på 3 måneder, ikke kunne gøres gældende. Ved *U 1990.485 V*, fandtes et ejendomsforbehold, som sælgeren havde taget ensidigt i en ordrebekræftelse, ikke at være gyldigt. Anderledes derimod *U 2000.1618 V*, hvor et ejendomsforbehold, der var taget i en ordrebekræftelse vedrørende et ikke-forbrugerkøb, fandtes gyldigt, hvilket navnlig blev begrundet med, at køberen fra tidligere samhandel med sælgeren var bekendt med, at denne sædvanligvis tog ejendomsforbehold, og med at køberen ikke havde reageret på ordrebekræftelsens vilkår herom, således at sælgeren med føje havde kunnet gå ud fra, at køberen havde accepteret ejendomsforbeholdet.¹³ Ved *U 1978.373 V* fandtes et ejendomsforbehold, der var fortrykt på kontraktens bagside, ikke at være aftalt, da kontrakten var underskrevet på forsiden. Anderledes *U 2003.1392 V*, hvor ejendomsforbeholdet fandtes fortrykt på kontraktens side 3, hvortil der var henvist

12. Jf. *Jens Anker Andersen* m.fl.: Kreditkøbsloven, p. 188 ff., *B. Gomard*: Almindelig kontraktret, kap. 8, *Lennart Lyngé Andersen* m.fl.: Aftaler og mellemmand, kap. 6, og *Lennart Lyngé Andersen*: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer, p. 253 ff.

13. Således også *Lennart Lyngé Andersen* der i Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer, p. 254, gør gældende, at et sådant vilkår vil være ugyldigt i hvert fald i forbrugerkøb, også selv om forbrugeren ikke reklamerer over det pågældende vilkår. Den kritik af afgørelsen, som er fremført af *Peer Schaumburg-Müller & Erik Werlauff* i Kreditretten, p. 185, tiltrædes.

på kontraktens side 1, der var påført parternes underskrift. Ved *U 1981.209 SH* fandtes der heller ikke at foreligge køb med ejendomsforbehold, men lån af biler, bl.a. fordi »udlåner« beholdt toldpapirerne. Se endvidere *U 1961.148 H*, *U 1965.300 H*, *U 1967.526 SH*, *U 1980.170 H*, *U 1980.926 V*, *U 1981.1009 SH*, *U 1982.203 V* og *U 2002.182 V*. Sidstnævnte afgørelse, hvis rigtighed er tvivlsom, er behandlet ndf. i afsnit 4 om leasingaftaler.

Det antages ikke i praksis, at en køber, der efter aftale med sælgeren har berigtiget en del af købesummen ved en »byttegenstand«, uden særlig aftale herom, har forbeholdt sig ejendomsretten til byttegenstanden, når denne overgives sælgeren hverken før eller efter, at denne har opfyldt sin forpligtelse ifølge aftalen. Illustrerende er *U 2004.1979 V*: K havde i oktober 2001 hos S købt en campingvogn til levering i marts 2002. K skulle som en del af betalingen levere S sin brugte campingvogn, hvilket han gjorde i forbindelse med aftalens indgåelse i oktober 2001. I december 2001 blev S erklæret konkurs. Konkursboet, som ikke indtrådte i aftalen, gjorde gældende, at den brugte campingvogn tilhørte boet og fik medhold heri, da K i forbindelse med indleveringen af den brugte campingvogn til S hverken havde forbeholdt sig ejendomsretten til denne eller indgået nogen kommissionsaftale med S.

2.2. Gyldighedsbetingelser for ejendomsforbehold

2.2.1 Aftaletidspunktet

For et være gyldigt skal et ejendomsforbehold være aftalt senest ved overgivelsen af det solgte til køberen, jf. KAL § 34, stk. 1, nr. 1. Det gælder både i forbrugerkøb og, jf. KAL § 50, i ikke-forbrugerkøb. Se f.eks. *U 2000.1618 V*. Kravet er parallelt med bestemmelsen i KBL § 28, stk. 2, hvorefter en sælger ikke kan kræve den solgte genstand tilbage efter overgivelsen til køber, medmindre han har taget forbehold herom, eller genstanden afvises af køberen.¹⁴

Såvel køberetligt som kreditaftaleretligt anses den solgte genstand for at være overgivet til køberen, når denne eller en repræsentant for denne på ordinær vis har fået fysisk rådighed over genstanden. Hvor genstanden er overgivet til tredjemand, er det afgørende, om denne er køberens eller sælgerens repræsentant, jf. *U 1957.324 H* og *U 1972.628 H*. Befinder genstand sig hos køberen, anses den i almindelighed for at være overgivet til køberen. Det gælder dog ikke, hvis det alene er sælgeren eller dennes repræsentant, der på køberens sted har ret til at råde

14. Jf. *Lars Hedegaard Kristensen* m.fl.: Lærebog i dansk og international køberet, p. 174 f.

over det solgte, f.eks. fordi sælgeren eller dennes repræsentant ifølge de aftalte vilkår skal udpakke, installere eller montere det solgte hos køberen.

En sælger, der berettiget udøver tilbageholdsret eller standsningsret, jf. KBL § 39, over en genstand, som han har solgt på kredit uden ejendomsforbehold, kan således nå at forbeholde sig ejendomsretten til det solgte, hvis han indgår aftale med køberen herom.

Selv om en genstand er overgivet til den potentielle køber ved *køb på prøve*, er der køberetligt ikke sket nogen overgivelse, før der er indgået en endelig købeaftale. Sælgeren kan derfor ved indgåelse af en sådan aftale (nå at) forbeholde sig ejendomsretten til det solgte ved indgåelsen af den endelige aftale med køberen, jf. KAL § 34, stk. 1, nr. 1. Således *U 1968.903 V*, hvor en levering var sket på prøve, og det efterfølgende tagne ejendomsforbehold var gyldigt, og *U 1979.430 V*, hvor det ejendomsforbehold, der var taget i en kreaturbesætning, der var leveret over flere gange, fandtes gyldigt, selv om det først var taget, da den sidste delleverance fandt sted.¹⁵

Det må endvidere antages, at så længe en sælger, der har kontantforbehold, jf. KBL § 28, stk. 2, har adgang til at hæve købet, har han også mulighed for ved aftale med køberen at konvertere kontantforbeholdet til et gyldigt ejendomsforbehold uden først at skulle bringe genstanden ud af køberens rådighed. I sagen *U 1967.560 V* havde S ved slutseddelen, der indeholdt et ejendomsforbehold, solgt et køleanlæg til K på det vilkår, at købesummen skulle betales kontant ved anlæggets igangsætning. Ejendomsforbeholdet var ikke gentaget i en samtidig udfærdiget ordrebekræftelse, der henviste til S' almindelige leveringsbetingelser, ifølge hvilke ejendomsretten var forbeholdt, indtil købesummen var betalt. Ved anlæggets igangsætning kunne K ikke betale købesummen, men betalte efter stadige betalingskrav fra S dele af denne i den efterfølgende tid. Det antoges, at S ved at modtage disse betalinger ikke havde konverteret salget til et creditsalg, hvorfor hans ret til at hæve købet i medfør af kontantejendomsforbeholdet var bevaret. En sælger har derimod ikke mulighed for at kombinere et kontantforbehold med et ejendomsforbehold, således at disse to forbehold skal gælde som alternativer, jf. *U 1989.865 V*, hvor et forsøg herpå ikke blev accepteret.¹⁶

Betingelsen om, at et ejendomsforbehold skal være taget senest ved overgivelsen af det solgte til køberen, ligger dels i forbeholdets karakter som betinget ejendomsret,

15. Jf. retspraksis: *U 1957.252 SH*, *U 1967.805 H*, *U 1979.430 V*, *U 1978.1* og *9 H*.

16. Jf. *Lennart Lyngre Andersen*: Kreditaftaleloven 2010 med kommentarer, p. 287.

2 Etablering af gyldigt ejendomsforbehold

dels i hensynet til køberens aftaleerhververe og kreditorer. Det er i strid med ejendomsforbeholdets karakter, at en sælger kan erhverve et sådant forbehold, efter at ejendomsretten er overgået til køberen til dennes frie rådighed, eller efter at køberens øvrige kreditorer har haft mulighed for at foretage retsforfølgning mod det købte, eller efter at det købte måtte være blevet omfattet af en panthavers panteret ifølge TL § 37, TL § 47 b, stk. 2, eller TL § 47 c, stk. 3, om virksomhedspant.¹⁷ Reglen gælder derfor både inter partes og i forhold til tredjemand.

2.2.2 *Minimumsbeløbet*

Ifølge KAL § 34, stk. 1, nr. 2, kan sælgeren kun forbeholde sig ejendomsretten til det solgte, hvis det samlede beløb, jf. KAL § 8, stk. 2, nr. 7, der skal betales for dette, overstiger 2.000 kr. Det samlede beløb, der skal betales, er defineret i lovens § 4, nr. 8, som summen af det samlede kreditkøb og de samlede omkostninger i forbindelse med kreditkøbet. Da bestemmelsen vedrører det samlede beløb, der skal betales ifølge hver enkelt kontrakt, udelukker den ikke, at der kan tages ejendomsforbehold i genstande, der har en væsentligt lavere værdi end 2.000 kr., når sådanne genstande sælges ved én og samme kontrakt. Se *U 1991.124 V*, hvor der ved én kontrakt med ejendomsforbehold blev solgt en stor mængde indbo, hvoraf kontantprisen for en del af genstandene var langt under 1.000 kr., som var minimumbeløbet ifølge den dagældende kreditkøbelov.

Reglen er begrundet med, at der kun er beskedent behov for at erhverve sikkerhed for købesummen, når den samlede købesum er under 2.000 kr., og at det er forbundet med væsentlige omkostninger at foretage retsforfølgning ifølge et ejendomsforbehold. Der er ingen beløbsmæssig overgrænse for salg med ejendomsforbehold, og der er heller ikke nogen begrænsning i den kreditperiode, inden for hvilken et kreditkøb med ejendomsforbehold skal betales.

2.2.3 *Kreditaftale med fast lånebeløb*

Ifølge KAL § 34, stk. 1, nr. 3, kan der ikke tages ejendomsforbehold i det solgte, hvis dette er solgt i henhold til en kreditaftale med variabelt lånebeløb, det vil navnlig sige ved køb i henhold til en kontoaftale med eller uden kontokort. Bestemmelsen udelukker selvsagt ikke, at en køber kan indgå aftale om køb med ejendomsforbehold i en forretning, hvor han måtte have en kontoaftale. I givet fald skal købet blot ske efter reglerne om kreditaftaler med fast lånebeløb.

¹⁷ Jf. *Bent Iversen, Lars Hedegaard Kristensen & Lars Henrik Gam Madsen: Panteret*, kap. 11.

Selv om bestemmelsen synes formuleret ud fra den antagelse, at køb med ejendomsforbehold kun er de kreditkøb, der er defineret ved lovens § 4, nr. 15, litra a, hvor sælgeren er kreditgiver, er det utvivlsomt, at den også finder anvendelse for kreditkøb, som defineret ved lovens § 4, nr. 15, litra b, hvor kreditgiveren er part i et oprindeligt trepartsforhold.

Bestemmelsen referer til udbetalingskravet. Den udelukker ikke, at køberen kan betale de løbende kontraktudbetalinger ved træk på en konto med variabel lånebeløb, som han måtte have hos sin sælger eller sin kreditgiver i et oprindeligt trepartsforhold.

2.2.4 Udbetalingskravet

Det er ifølge KAL § 34, stk. 1, nr. 4, en betingelse for et ejendomsforbeholds gyldighed, at sælgeren er fyldestgjort for 20% af kontantprisen på det solgte senest ved overgivelse af det købte til forbrugeren. Denne bestemmelse gælder ifølge KAL § 50, stk. 2, ikke i ikke-forbrugerkøb. Der er derfor ikke krav om nogen mindste udbetaling, for at et ejendomsforbehold er gyldigt i ikke-forbrugerkøb. Udbetalingen kræves ikke erlagt i penge. Den kan også erlægges helt eller delvist ved et andet formueaktiv, f.eks. en byttegenstand, eller ved modregning.

Bestemmelsen i KAL § 34, stk. 1, nr. 4, har hovedsagelig til formål at beskytte sælgeren mod tab på den enkelte kontrakt. Hvor det aftales, at afviklingen af restgælden skal ske over så kort en periode, at kreditgiverens tilgodehavende til enhver tid er mindre end det solgtes værdi, vil han i almindelighed kunne sikre sig mod at lide tab på kontrakten. Anderledes hvor det aftales, at afviklingen skal ske over så lang en periode, at det solgtes værdi ved almindelig brug, slid og ælde falder til et beløb, der er mindre end kreditgiverens tilgodehavende. I disse tilfælde vil kreditgiveren i almindelighed lide tab på kontrakten, hvis denne misligholdes af forbrugeren. Kreditgiveren kan undgå sådanne tab ved at fastsætte en efter forholdene passende kort periode for afvikling af restgælden.¹⁸ Hertil skal blot bemærkes, at afviklingsperioden for den enkelte kontrakt i al væsentlighed er bestemt af markedsvilkårene.

Den forbrugerbeskyttelse, der tilsigter at modsvare kreditgiverens beskyttelse i medfør af udbetalingskravet, findes dels i KAL § 29 om kvalificeret misligholdelse som forudsætning for at tage det solgte tilbage, dels og navnlig i KAL § 41 om, at kreditgiveren som hovedregel er fyldestgjort, når han i forbrugerkøb med ejendomsforbehold har taget det solgte tilbage, hvad enten tilbagetagelse er sket indenretligt, dvs. ved fagedretten, eller udenretligt, dvs. efter aftale med forbrugeren. Se

18. Jf. betænkning nr. 839/1978, p. 98 f.